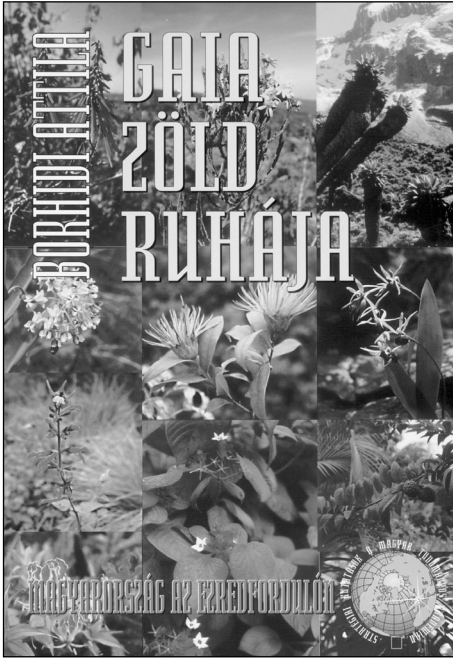

Könguizmertetés

GAIA ZÖLD RUHÁJA¹

BORHIDI ATTILA

Úgy tűnik, hogy a Föld egy kiválasztott bolygó, amelynek küldetése az élet hordozása. Történetének minden véletlennek tűnő eseményéről kideríthető, hogy beleillik egy olyan tervbe, amely a Földnek élő bolygóvá való fejlődéséhez, Gaiává válásához járul hozzá. Pontosan akkora, hogy a Naptól való távolsága pályájának egész hosszában a lakható zónában legyen, elegendően nagy ahhoz, hogy a légkörét

megtartsa, és elegendően kicsi ahhoz, hogy vonzóereje az élőlények számára ne legyen elviselhetetlenül nagy. Egy máig ismeretlen, rejtélyes mechanizmussal 6% alatt tartja a tengervíz só-tartalmát, amelynél nagyobb koncentráció megölné az élő sejteket. Gaia az egyetlen belső bolygó a Naprendszerben, amelynek forgástengelye alig változtatja dőlésszögét, s ezt annak a Holdnak köszönheti, amely egy „véletlen” kozmikus karambol következtében hasadt ki testéből. Különleges összetételű légköre van, és egyedülálló képződmény borítja, amelyet talajnak nevezünk. Mindkettőt a földi élővilág alakította ki, a zöld növénytakaró, ez a varázslatos kelme, amely zöld ruhaként simul Gaia testére.

Földünk tehát egy sokszorosán összetett, önszabályozó kibernetikai rendszer, amelynek működését mindekelőtt a napenergia felhasználásával a zöld növényzet irányítja és tartja fenn. Ezzel a kozmikus transzformátorral azonban az utolsó két évszázadban az emberiség rosszul gazdálkodott. Kapacitását jelentősen csökkentette, s ezzel veszélybe sodorta önmagát és utódai jövőjét. Érdeklünk és legfontosabb teendőnk a növénytakaró tisztításának megállítása, védelme és regenerálása. Meg kell tehát ismerünk a Föld növényzetének szépségeit, változatosságát, bámulatos működését, mert csak arra tudunk igazán vi-

gyázni, amit ismerünk, és aminek az értékével tisztában vagyunk.

Ezért egy nagy utazásra hívom az olvasót, amely térben és időben egyaránt kiterjed a földi élet határáig.

Időgéppünkkel végigjárjuk a földi élet 3 milliárd évének korszakait. Bepillantunk az őstenger életébe, segédkezünk az első szárazföldi növény „paraszállásában”. Barangolunk egyet a Föld első trópusi őserdejében, amelyből kőszén keletkezett. Szemtanúi vagyunk a száraz övezetek kialakulásának és a sárkánygyíkok születésének. Látjuk, amikor kinyílik az első virág. Közben tanúi vagyunk bolygónk felszínének kalandos alakulásának, az egyetlen őskontinens, Pangaea feldarabolódásának, a mélységes óceáni árkok megnyílásának, a kontinensek feltartóztathatatlan sodródásának, iszonyatos erejű összeütközéseiknek, és nyomukban óriási hegység-rendszerek papírként való meggyűrődésének. Megértjük a földkéreg lemezeit mozgató erőket, a tengerek fenekét tágító vulkanikus mozgásokat, s a tengeri lemezeknek a kontinensek alá történő, félelmetes földrengéseket keltő bedarálódását. Megismerkedünk a földi élet nagy katasztrófáit okozó eseményekkel: a pólusátfordulások okozta sugárveszélyekkel, az óriáshüllők világát megsemmisítő meteor becsapódásával. Átvészeljük a jégkorszakokat, miközben megkíséreljük megérteni e roppant gyors éghajlati változások okait, majd az utolsó felmelegedéssel időgéppünk megérkezik a jelenbe, és megkezdhetjük térbeli utazásunkat a

Földünket borító gazdag és káprázatos mai növényvilág felfedezésére.

Utazásunkat a trópusokon, az egyenlítő forró párás éghajlata alatt kezdjük meg, majd folytatjuk a szubtrópusi száraz övezetekben, végigjárjuk a sivatagokat, majd a kék egű mediterrán örökzöld világot Kaliforniától Japánig és Dél-Afrikától Ausztráliáig. Megismerkedünk a mérsékelt öv lombos erdeivel, hatalmas fenyeveseivel, a rétek és lápok világával, s vándorlásaink során elérünk az élővilág utolsó előőrseiig a sarkvidékeken és a magas hegységeken.

Ahhoz, hogy a növényvilág életének mélyebb összefüggéseibe bepillantásunk, nemcsak a növények életfolyamatait kell megismerni, hanem társas életüket is. A növények ugyanis éppúgy társadalmakban élnek, mint az emberek. Ezt a társadalmat szigorú gazdálkodási törvények szabályozzák, amelyben a termelésé a döntő szerep. A társadalom minden rétegét megtaláljuk, a vállalkozókat, a hivatalnokokat, a művészeket és a tudósokat, a szakmunkásokat és a proletárokat. A gazdálkodás alapja egy ingyenes energiaforrás: a napfény, amelynek minél hatékonyabb felhasználására a növények egy bankból: a talajból rövid- és hosszúlejáratú visszatérítendő kölcsönt vesznek fel, amelyet „pályázati alapon” oszt el a társadalom. A pályázatot az nyeri el, „aki” azonos feltételek mellett többet termel. A társadalom oxigénben adózik. Az egész mai élővilág – beleértve az emberi társadalmat is – a növényi társadalmak által évmilliárdok

óta befizetett adófillérekéből él. Mind-
ezt jó lenne tudatosítanunk, amikor a
Föld erdősegeit pusztítjuk, rétjeit és vi-
zeit kultúrsivatagokká változtatjuk.

Ma óriási területeken hadi állapot-
ban él egymással a növényvilág és az
emberi társadalom. Aki nem hiszi,
nézze meg, mi történik, ha egy réten
intenzíven legeltetünk. Először eltűn-
nek e rétről a specialisták, a művészek
és a tudósok, aztán a hivatalnokok
– vagyis a generalisták – is, és csak a
társadalmat fenntartó kompetitorok, a
vállalkozói réteg marad meg. A társu-
lás egyfajává lesz, azaz uniformizáló-
dik. Az uniformis pedig a hadsereg vi-
selete. Ez az uniformizálódott társada-
lom vészesen diszfunkciós, forrásait
egyoldalúan használja fel, és előbb-
utóbb kimeríti, teljesen hasonlóan ah-
hoz, ahogyan az emberi társadalom-
ban a hadigazdálkodás teszi. Számos
tevékenységre már nincs megfelelő
szervezet, a társadalom sokszínű élete
és termelőereje is hanyatlásnak indul.
Ugyanakkor az uniformizálódott szer-
vezetek támadásba lendülnek. Jár-
ványszerű gombás megbetegedések ti-
zedelik veteményeinket, rovarinváziók

pusztítják érdeinket, ismeretlen víru-
sok veszélyeztetik egészségünket. Légi
háborút folytatunk a gyomokkal. A mi
vegyi támadásainkra ők allergén pol-
lenfelhővel válaszolnak. Az elpusztítá-
sukra szánt mérgek egy részét pedig
szermaradvány formájában felhalmoz-
zák szerveikben, és visszakínálják – be-
lőlük készült – élelmiszereinkben. Sa-
ját fegyvereinkkel fognak megverni
bennünket.

Az emberi társadalom azonban még
mindig az erő pozíciójából tekint a nö-
vényi társadalmakra. Pedig ha számí-
tásba vesszük, hogy az ember léte alap-
vetően a növényvilágra van utalva, rá
kell ébrednünk arra, hogy ezt a hábo-
rút az ember semmiképpen nem nyer-
heti meg, s a tartós hadiállapotból is
csak az emberi társadalom kerülhet ki
vesztesen.

JEGYZET:

¹ Borhidi Attila: *Gaia zöld ruhája*, Magyar
Tudományos Akadémia, 2002. (Magyaror-
szág az ezredfordulón: Stratégiai kutatások a
Magyar Tudományos Akadémián. Sorozat-
szerkesztő: Glatz Ferenc). 330 p.

